

Revisor, skattekontroll og økonomisk kriminalitet

Advokat Nils-Ola Widme drøfter i en artikkel i Revisjon og Regnskap hvorvidt Norge etter EØS-regelverket har adgang til å pålegge utenlandske foretak revisjonsplikt for den virksomhet som drives i Norge. Widmes betraktninger om revisjonspliktens betydning for skattekontroll og økonomisk kriminalitet gir grunn til enkelte kommentarer.



Artikkelen er forfattet av:

Fagdirektør
Geir Kjetil Finneide
ØKOKRIM

Kommentarene er ikke ment å være utfyllende i forhold til Widmes innlegg og er i stor grad sammenfallende med ØKOKRIMs høringsuttalelse til NOU 2008: 12 Revisjonsplikten for små foretak.

Revisor som forebygger, avdekker og rapportør av økonomisk kriminalitet

Revisor er samfunnets tillitsperson og har i denne sammenheng en rekke ulike roller av betydning for bekjempelse av økonomisk kriminalitet. Mest sentralt i så måte er etter vår oppfatning rollene som forebygger, avdekker og rapportør.

Roller som forebygger er en av de viktigste rollene revisor har. Det at det skal komme en – forutsetningsvis dyktig og profesjonelt skeptisk – revisor virker, slik vi ser det, forebyggende mot blant annet økonomisk kriminalitet. Tilbøyeligheten til å begå bevisste uønskede handlinger reduseres i takt med økt opplevd risiko for å bli oppdaget. Dette følger av at bevisst kriminalitet særlig påvirkes av muligheten for å begå handlingen, for-

ventet fortjeneste, risiko for å bli oppdaget og de følger dette i så fall vil få. I tillegg har revisor en viktig forebyggende rolle i forhold til ubeviste uønskede handlinger; aktsomheten øker når man vet at revisor kommer til å gjennomgå regnskapene og ellers foreta en revisjon i samsvar med de krav lovgivning stiller. Etter vår oppfatning er denne effekten betydelig. Hensynet er særlig viktig for aksjeselskaper og lignende foretak; slik virksomhet innebærer et begrenset ansvar for eierne – med tilsvarende større risiko for selskapets kreditorer og andre.

Gjennom sin revisjon avdekker revisor en rekke ulike forhold, fra mindre feil som korrigeres underveis til grov kriminalitet. I sin rolle som uavhengig kontrollør, kombinert med nærhet til klienten, regnskapene og virksomheten ellers, er revisor i en særstilling og i en bedre posisjon enn de fleste andre til å avdekke uønskede forhold, også økonomisk kriminalitet. Det antas å være allmenn enighet om at økt oppdagelsesrisiko virker kriminalitetsforebyggende. Selv om revisor ikke har som sin primære oppgave å avdekke misligheter, medfører revisjonsplikt etter vår oppfatning økt oppdagelsesrisiko og dermed mindre kriminalitet.

Revisor er gitt både plikt og rett til – under gitte forutsetninger – å si fra til myndighetene om mulige straffbare forhold. Særlig sentral er hvitvaskingsloven

§ 18 (jf. § 17), som gir revisor plikt til å oversende opplysninger til ØKOKRIM blant annet dersom han eller hun har mistanke om at en transaksjon har tilknytning til utbytte av et straffbart forhold og nærmere undersøkelser ikke avkrefter mistanken. Vi får stadig flere meldinger om mistenkelige transaksjoner fra revisorene, som rapporterer i betydelig større grad enn for eksempel regnskapsførere og advokater. Meldingene fra revisorene holder ofte høy kvalitet og gir stor nytte. Videre nevnes revisorloven § 6–1 som gir revisor rett til å underrette politiet ved mistanke om at det har skjedd en straffbar handling. Begge disse rapporteringskanalene har selvsagt også en klar side til forebygging. Når man vet eller tror at revisor vil rapportere til ØKOKRIM eller underrette politiet, vil man naturlig nok være mindre tilbøyelig til å begå kriminalitet.

Revisjonsinstituttet har for øvrig også en annen funksjon i arbeidet mot økonomisk kriminalitet: Når en virksomhet er undergitt revisjon, vil revisors forklaring og dokumenter fra revisors arbeidspapirer ofte være viktige bevis i økonomiske straffesaker.

Revisjonsplikt for NUF

ØKOKRIM støtter revisjonspliktutvalgets flertallsforslag om å innføre revisjonsplikt for NUF.

Det er vår klare oppfatning at NUF i mange tilfeller velges, for eksempel foran norsk aksjeselskap, for å unngå den kontroll man ellers ville blitt undergitt gjennom revisjon. Dette momentet benyttes som kjent også i markedsføringen av NUF-etablerere. Videre har vi erfaring for at NUF i en del tilfeller benyttes for å omgå ilagt konkurskarantene. Endelig benyttes NUF fordi det ofte er billigere å etablere et utenlandsk selskap enn et tilsvarende norsk.

Mange oppfatter i dag NUF som en måte å organisere norsk virksomhet på uten at man undergis de betingelser og den kontroll som normalt hører med. Risikoen for økonomisk kriminalitet er dermed etter vår mening generelt større i NUF enn i tilsvarende norske aksjeselskap. Dette tilsier i seg selv at slike virksomheter ikke bør være fritatt for revisjonsplikt, og det styrker ytterligere synspunktene i forhold til forebygging, avdekking og oppklaring nettopp for denne gruppen virksomheter.

Det er også grunn til å påpeke det konkurransefortrinn disse – i noen grad useriøse – aktørene i dag har i forhold til norske aksjeselskaper. Det bør ikke være slik at virksomheter som ønsker å unndra seg kontroll gis bedre økonomiske konkurransevilkår enn andre. Selvsagt er ikke alle som driver virksomhet som NUF useriøse. Men ulempene for de seriøse aktørene – også om man skulle forutsette at de selv ikke har noen nytte av revisjon – vil etter vårt syn langt overgå av de samlede samfunnsmessige positive effekter av revisjonsplikt som foreslått.

Revisors rolle i skattekontrollen

I Norge har revisorene en spesiell rolle i skattekontrollen, da de – i motsetning til i andre land – bekrefter opplysninger som gis i næringsoppgave og kontrolloppgave over innberetningspliktige ytelser. Den kontroll revisor som samfunnets tillitsperson utfører for å kunne avgi slike bekreftelser, er således en integrert og viktig del av kontrollen med skatter og avgifter.

Alternativer til revisjon

Særlig to alternativer til revisjonsplikten har vært fremme i diskusjonen om revisjonsplikt.

For det første har det vært anført at revisors oppgaver kan overtas av regnskapsførerne. Etter vår oppfatning er dette primært et spørsmål om objektivitet og uavhengighet, både reell og opplevd. Revisors rolle som samfunnets tillitsperson er unik. Det har tatt lang tid å bygge opp rollen og forståelsen for denne i bransjen. Videre utfører regnskapsfører og revisor forskjellige oppgaver. Mens regnskapsførers oppgaver består i å ivareta oppdragsgivers plikter på dennes vegne, er revisors oppgave å foreta en uavhengig etterkontroll. Dette er to grunnleggende forskjellige oppgaver.

Dette er også et økonomisk spørsmål. Forslaget om å fjerne revisjonsplikten er i betydelig grad begrunnet med et ønske om reduserte kostnader for næringslivet. Men man kan ikke gi regnskapsførere betydelige kontrolloppgaver i tillegg til de oppgaver de utfører i dag, uten ekstra kostnader. Og igjen; resultatet ville uansett vært at man kontrollerer seg selv.

På denne bakgrunn er vår oppfatning at det er lite realistisk at revisors oppgaver vil kunne overtas av regnskapsførerne.

For det andre har det vært anført at skatteetaten vil kunne overta revisors funksjon i forbindelse med skattekontrollen. Selv om man teoretisk nok kan tenke seg en slik løsning, vil dette kreve en så stor tilførsel av ressurser til skatteetaten at vi ikke anser dette som noe realistisk alternativ. For å kunne foreta en kontroll i det omfang revisorer – som allerede kjenner virksomhetene de reviderer – utfører i dag, vil skatteetaten ha behov for en svært betydelig ressurstilførsel. Det er grunn til å advare mot å gå inn for en løsning som vil være avhengig av en ressursatsing som i praksis neppe vil kunne følges opp.

Videre vil skatteetaten rimeligvis ha sitt fokus på skatte- og avgiftsforhold. De hensyn som tidligere er påpekt, gjelder for alle typer økonomisk kriminalitet, slik at revisors rolle uansett ikke vil erstattes av en kontroll utført av skatteetaten.

Endelig vil skatteetaten ikke kunne erstatte den praktiske rollen revisor har som kvalitetskontrollør under revisjonen og i forbindelse med selve utarbeidelse av oppgaver til myndighetene.

Konklusjon

ØKOKRIM støtter flertallets konklusjoner slik de fremgår av NOU 2008: 12. Vi advarer mot en fjerning av revisjonsplikten for små foretak, da dette etter vår oppfatning vil svekke bekjempelsen av økonomisk kriminalitet ved å redusere muligheten for avdekking av uønskede forhold. Vi støtter innføring av revisjonsplikt for regnskapspliktige NUF med begrenset deltageransvar.



FSS Revisjon AS har totalt 20 ansatte, fordelt på 5 partnere og 15 medarbeidere. Vi tilbyr tjenester innenfor områdene revisjon, skatt, avgift og økonomisk rådgivning. Våre kunder er hovedsaklig mindre og mellomstore selskaper. Vi holder til i nye og trivelige lokaler på Forus ved Stavanger.

Vi søker etter

STATSAUTORISERT ELLER REGISTRERT REVISOR

med følgende kvalifikasjoner:

- minimum 5 års erfaring fra revisjon
- god kommunikasjonsevne
- lederegenskaper
- evne til å arbeide selvstendig

vi kan tilby:

- mulighet til å bli fremtidig partner
- lønn etter kvalifikasjoner
- interessant kundeportefølje
- faglig utvikling
- moderne revisjonsverktøy
- selvstendige arbeidsoppgaver
- et hyggelig arbeidsmiljø
- tiltredelse etter avtale

Alle søknader og henvendelser blir konfidensielt behandlet.

Eventuelle spørsmål kan rettes til Trond Nygård, tlf 995 81 770 eller Torstein Fjermedal, tlf 908 89 442.

Søknad sendes til trond@fss-revisjon.no

FSS Revisjon AS • Stokkamyrveien 22, 4313 Sandnes • tlf 51 63 85 00 • www.fss-revisjon.no
Medlemmer av Den norske Revisorforening

